

Nr 3

Mars 2008

Årg 41 20 kr

impuls

Studieförbundet
Vuxenskolans
tidning

ÅRETS BOK-
KATALOG

56
SIDOR

Hitta
studie-
material
för din cirkel

EKSJÖ

Klimat-
hotet tas
på allvar

BURTRÄSK

SV driver
Ostens hus

LODZ

Svenska
Jenifer i tuff
filmskola

Jenny Lexhed
skrev en bok
om sin kamp
och förtvivlan

Efter krisen

Kampen för sonen slutade på psyket

Efter krisen

När Jenny Lexhed förstår att sonen Lucas är autistisk börjar en tuff kamp för att han ska få rätt behandling. Till slut orkar hon inte längre och tvångsintas på psyket.

Den självbiografiska debutboken "Det räcker inte med kärlek" handlar om att gå igenom en kris – och ut på andra sidan.

TEXT **KARIN BACKSTRÖM** FOTO **THRON ULLBERG**

FÖR DRYGT TIO ÅR sedan var livet på topp. Jenny Lexhed kunde knappt förstå vad hon hade gjort för att förtjäna alla lyckliga saker som följt slag i slag. Hon hade träffat mannen i sitt liv, de hade blivit sambos, startat företag ihop, gift sig, köpt hus. Nu blomstrade företaget och första barnet var på väg.

Tre år senare signalerar hon SOS med taklampan från en sluten avdelning på psyket. Hon känner sig totalt ensam.

Däremellan har hon kämpat för att förstå sin förstfödda son, som inte ler mot den som skojar med honom och är sen i talet. Hon har kämpat för att få en diagnos och för att hitta rätt behandlingsmetod. Hon har övertygat sina närstående om att Lucas inte riktigt är som andra och hon har hittat alternativa vägar när hon stoppats av långa värdköer. Samtidigt har hon fött Lucas lillasyster och skött allt arbete på hemmaplan. Hon har inte fått sova. Hennes hjärna har varvat upp till max och till slut har gränsen mellan dröm och verklighet suddats ut.

FRAMGÅNGSRIKT FÖRETAG

När vi ses har det gått ytterligare sju år och Jenny Lexhed ska snart debutera som författare med boken "Det räcker inte med kärlek". Hon bjuder på kaffe och visar runt på företaget som hon och maken grundade för 13 år sedan. Då var det en talarförmedling i en källarlokal. Nu är det ett bolag med kontor i flera länder, drygt 60 anställda och en omsättning på 120 miljoner kronor. Af-

färsidén är att hjälpa företag och organisationer att hitta rätt föreläsare för rätt tillfälle. Det handlar om att hitta den där personen som är allra bäst på att nå fram. Just det som en autistisk person har svårt med.

– Visst är det paradoxalt, kommenterar Jenny när vi tittar på företagets valspråk "tala är guld" som står skrivet i silverskrift på en guldfärgad fondvägg.

– Vi arbetar med just det som vår son har svårt med.

Om det är något hon har lärt sig av Lucas så är det att förstå att det kan finnas så mycket mer i en människa än det som personen kan ge uttryck för.

– Vår son har så otroligt mycket kunskap, men han kan inte förmedla den, säger Jenny Lexhed och snurrar lite på plexiglasfätöljen i det lilla sammanträdesrummet där vi har slagit oss ned.

– Får man inte tillgång till ett språk, som ger möjlighet att kommunicera med andra människor är det inte konstigt om man utvecklar beteendeproblem. Hur oerhört frustrerande är det inte när andra människor inte förstår en!

EGNA HJÄLPMEDEL

Jenny Lexhed visar några av de hjälpmedel hon använt för att hjälpa Lucas att förstå hur man kommunicerar. Hon tar fram "bildboken", med foton på mat, dricka, aktiviteter och familjemedlemmar som kan fästas i slutet av en textremsa där det står "jag vill ha". Och hon berättar om pratapparaten, där man kan spela in olika med- ➤

» Att ha barn med extra behov är som att driva ett företag där det alltid händer saker. Är man inte van att hävda sin rätt och söka stöd så är det jättesvårt.

delanden som används med olika bildöverlägg. Trycker man till exempel på bilden med en glass, kan meddelandet ”jag vill ha glass” spelas upp.

Hon har arbetat mycket med bilder och dataprogram tillsammans med sin son. Familjens goda ekonomi har underlättat. Det har inte varit några problem att köpa in hjälpmedel, som digitalkamera och laminatmaskin. Och när kön till en utredning inom den offentligt finansierade vården visade sig vara alldeles för lång, eller när det inte fanns samhällsstöd att få för att anlita en tränare, kom också den goda ekonomin väl till pass.

– Naturligtvis har det gjort vårt liv lättare. Andra har det otroligt mycket tuffare. Vi har kunnat hjälpa vår son på ett sätt som inte alla skulle ha möjlighet att göra, säger Jenny Lexhed.

En annan sak som varit till hjälp är familjens goda nätverk av släktingar och vänner.

– Att ha barn med extra behov är som att driva ett företag där det alltid händer saker. Är man inte van att hävda sin rätt och söka stöd så är det jättesvårt, säger Jenny Lexhed.

– Man klarar inte allt själv.

Hon tillägnar boken sin svärmor, som nu är den som tar huvudansvaret för Lucas träning på fritiden. Han tränar dagligen enligt en metod som kallas beteendeterapi. Den kräver mycket tid, men ger resultat. Lucas, som i dag är tio år, går i en vanlig skola, i samma klass som sin syster. Han cyklar och åker skidor.

DRIFTIG PERSON

Genom hela boken slås jag av hur duktig Jenny Lexhed är. Hon läser, går kurser, söker upp rätt personer, hittar hjälpmedel, tar barnen till skidbackar, tränar, organiserar.

– Jag är nog en sådan person som alltid försöker hitta lösningar. Jag ser inte mig själv som ett offer och jag är nog rätt envis och uthållig, säger hon, men tänker också att effektiviteten var hennes sätt att hålla sorgen och oron för sonens framtid stängin.

– Det var ju en kris- och chocksituation. Jag tog tag i saker. Någon annan kanske hade blivit lamslagen.

I boken berättar hon hur hon kör runt med bilen för att få lite utrymme för sin sorg. Då är barnen lugna och tårarna kan rinna.

Och hur driftig Jenny Lexhed än är så har även hon en gräns. Den del av boken som griper mig mest är när

hon skildrar sitt eget sammanbrott. Då skriver hon bara om sig själv och berättelsen är utlämnande, som till exempel när hon vill ringa sin man tidigt på morgonen men hindras av en fyrkantig värdare.

”Jag behöver prata med Calle. Känna att någon bryr sig, vet att jag finns, bekräftar att jag finns”, skriver hon. Men värdaren låter sig inte bevakas. Hon får inte ringa före klockan åtta. Det spelar ingen roll att maken antagligen inte är hemma då.

”Fuck you, säger jag, vänder mig om och går därifrån. Efter några steg lyfter jag nattskjortan. Hukar mig ner, drar ner trosorna och kissar på golvet. Sedan lämnar jag honom stående i en pöl på linoleummattan, går in i rummet och slänger igen dörren.”

Dagen därpå reflekterar hon över sitt beteende och börjar förstå hur lätt det är att få beteendeproblem.

”Jag är ingen stökig person, men när man blir fräntagen sin frihet är det lätt att bli desperat och ta till de medel man har för att protestera.”

KUSLIG UPPLEVELSE

I dag förstår hon att hon behövde hjälp. Hon beskriver det som en kuslig upplevelse när det rationella tänkandet försvann. Visst, hon behövde vila. Situationen hemma var ohållbar. Men samtidigt är hon väldigt kritisk. Hon var en småbarnsmamma som behövde omsorg. I stället förvandlades hon till ”patienten”, isolerades och tvångsmedicerades. Läkaren skrämde upp hennes man med att hon kunde bli sjuk igen och även om sjukdomsförloppet vände snabbt, kände hon sig länge osäker på sig själv.

– Jag hade aldrig hört talas om någon som drabbats av en psykos. Men när jag går tillbaka och tittar på det som hände ser jag att det var en sund reaktion på en osund situation. Det är så tabubelagt att tala om – men alla har ju smärtsamma berättelser i sin närhet.

INGA FÖRFATTARDRÖMMAR

Jenny Lexhed är utbildad till civilekonom och några författardrömmar har hon aldrig haft. Att det blev en bok var mer en slump. Hon skulle återgå till arbetet efter sin tredje föräldraledighet, men kände sig inte riktigt redo. Efter att ha läst ett reportage om skrivandet som ett sätt att bearbeta sitt liv, bestämde hon sig för att gå en kurs på Folkuniversitetet. Det blev en bra ursäkt för att spola tillbaka minnet några år och rekapitulera vad som hade hänt.

– Mycket hade jag skrivit ned i mina almanackor. Och vi har en hel del videofilmer som jag tittade på. Men jag talade också mycket med min man, min svärmor, min mamma och mina systrar. På så sätt blev det också en bearbetning för oss allihopa. Jag tror att det ändå har gått så bra för oss för att vi har lyckats kommunicera kring saker som har varit svåra. Och vi har lyckats reda ut vad som har hänt, säger Jenny Lexhed.

Jenny Lexhed har skrivit boken som hon själv skulle ha velat läsa när hon fick ett barn i behov av särskilt stöd och hamnade i en kris. Själv har hon haft god hjälp av andra föräldrars berättelser och tips.

Under ett år hade hon ständigt ett block vid sin sida. Hon hade inga höga tankar om den egna författarförmägan och skrev aldrig med tanke på att det skulle kunna bli en bok. Däremot tänkte hon att berättelsen skulle kunna vara till glädje för de egna barnen, framför allt för mellandottern som hon känner kom i kläm under de första åren, när storebror tog mycket kraft.

VILL INTE ATT ANDRA KÄNNER SKULD

Men lärarna och deltagarna på kursen fick henne att tänka om när de tyckte att fler skulle kunna ha glädje av hennes text.

» Jag hade aldrig hört talas om någon som drabbats av en psykos. Men när jag går tillbaka och tittar på det som hände ser jag att det var en sund reaktion på en osund situation. Det är så tabubelagt att tala om – men alla har ju smärtsamma berättelser i sin närhet.

Jenny Lexheds debutbok "Det räcker inte med kärlek".

– Och jag visste ju själv hur jag sökte information och hur jag sög i mig andra föräldrars erfarenheter.

Innan hon skickade boken till fem olika förlag fick familjen läsa och ge sitt godkännande.

Hur har då hennes närstående reagerat på berättelsen?

Jenny Lexhed berättar att många har blivit förvånade när de förstätt vilken tuff tid det var.

– En del känner kanske skuld för att de inte var mer stöd, men så vill jag absolut inte att de ska känna. Man kan ju inte ha fullständig inblick i en annan familjs liv, säger hon.

På sin hemsida skriver hon att många säkert kommer att tycka att "så var det inte alls" eftersom man kan uppleva samma situation olika.

– Hade min man skrivit berättelsen hade han kanske tagit upp mer om sin maktlöshet. Samtidigt som detta pågick utvecklades ju vårt företag, vi flyttade till nya lokaler, vi tog hit Bill Clinton... Han hade en turbulent tid på jobbet. Jag har svårt att veta exakt vad han gick igenom.

SÄTTER PUNKT

Makarna Lexhed startade sitt företag tillsammans, men när barnen kom gjorde de en traditionell uppdelning där hon tog ansvar för hemmet och han för företaget. En bild ur boken, som Jenny fått igenkännande kommentarer på från andra mammor, är när hon löddrig tvingas ut ur duschen för att trösta sin mellandotter för att maken inte tycker att han klarar det. Eller när det bara är hon som hör barnens skrik på nätterna.

– Jag hade en längtan efter att vara hemma med barnen, också trodde vi att företaget behövde en persons fulla fokus. Fast meningen var ju att jag skulle komma tillbaka, säger hon.

Jenny Lexheds sammanbrott ledde till en diskussion om hur familjelivet skulle organiseras. I dag är det hon som åker till kontoret med utsikt över Riddarfjärden medan maken mestadels arbetar hemifrån och ägnar mer tid med barnen.

– Jag tror att det är vanligt att mammor tar på sig allt ansvar. Men jag har så stor kärlek till mina barn att jag gärna delar med mig, säger hon.

Och nu ska hon snart dela med sig av sina erfarenheter till en större publik. Lite läskigt är det förstås, men Jenny Lexhed har inte svårt att tala om de där åren då hon pendlade mellan hopp och förtvivlan.

– Boken har varit mitt sätt att sätta punkt, säger Jenny. ●

Fotnot: Jenny Lexheds make och barn har fingerade namn i boken, samma namn används i artikeln. På www.jennylexhed.se finns mer information om autism, reaktiv psykos samt tips på länkar och böcker.